

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר לשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

פינחס

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעינינים בעלון ובשאר דברים. לעלוני נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

הרב מבריסק זצ"ל פנה פעם לרבי עמרם בלוי זצ"ל. היה זה כאשר ביקש ממנו לעורר מהומה על פירצה מסויימת בחומת הדת, כדי להשפיע בדרך זו לתיקונה. רבי עמרם לעומת זאת הגיב בספקנות בהכירו את הנפשות הפועלות, ותהה אם במקרה זה הדבר עשוי להניא את הנוגעים בדבר מדרכם. "הסכת ושמע", אמר לו מרן זצ"ל, למעשה שהיה: בבריסק היה גוי אחד מתפרנס מהשכרת סירות קטנות לשיט בהם בנהר, לזמן קצוב. והיה היום, ואחד מיהודי העיר שכר ממנו סירה והפליג עמה בנהר. לפתע קרה אסון בהתהפך הסירה והוא שקע במצולות. עד מהרה חשו למקום בבהילות המונים מעמך ישראל, שהחלו בנסיגות נואשים למצוא אותו ולהצילו ממות, והמקום נעשה כמקרה. והנה, הגוי בעל הסירה, נראה גם הוא מתרועע אנה ואנה במאמץ למצוא דרכי הצלה, כשכולו נסער ואוהות על האם על פניו. בשלב מסויים, פנו אליו חבריו הגויים בטענה ותמיהה: מה זאת אירע לך? וכי זו פעם ראשונה בה טובעים כאן המשייטים בסירות, והלא אך לפני שבוע טבעו כאן שני אנשים ולא ראינו שנתקפת בסערה כוזה? אמנם כן, השיבם הגוי, "אף אני עצמי איני יודע למה אני כולי נרגש, אכן מעטים שבכל יום הם, אבל בכל זאת כאשר הכל מסביב סוערים, הדבר משפיע גם עלי וגם אני נדבק בסערה. כן הוא גם במקרה זה, אמר הרב מבריסק לרבי עמרם: "סבור הנך שהסערה שתחולל אין בה תוחלת? אין זה כך, שכן כאשר הכל סוערים, זה משפיע על כל הסביבה" - (הרב מבריסק)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם "שעשה נקמתו לעיני כולם, כדי שבראותם זה ולא ימחו, יכופר על אשר לא מיהו במושעים" (ספורנו). כשביקר האדמו"ר מסטאמר בירושלים, נכנס אצלו רבי עמרם בלוי זצ"ל ותנה בפניו את הקשיים שעומדים בפניו בפעילותו למען קב"ה ישראל. עודדו האדמו"ר להמשיך במחאותיו למרות כל הקשיים. התאונן רבי עמרם, שעל פי רוב הוא יוצא יחידי להפגנות, ומדוע שלא יצטרפו אליו עוד יהודים שנקאת ה' בווערת בהם. השיב לו האדמו"ר: די לך בכך שלא יוצאים להפגין כנגד ההפגנות שלך... והוסיף האדמו"ר ואמר: הנה ראה מה שכתב הספורנו על הפסוק "בקנאו את קנאתי בתוכם" וזה לשונו: "שעשה נקמתו לעיני כולם, כדי שבראותם זה ולא ימחו, יכופר על אשר לא מיהו במושעים". וסיים הספורנו: "ובזה השיב את חמתי מעליהם". (עולמות שחרבר-טללי אודות)

לכן אמר הנני נתן לו את ברייתו שלום: במדרש כתוב שפינחס סיכן את חייו כדי לקדש את שם ה' ברבים. אמר הקב"ה בדין הוא שיטל שכרו והנני נתן לו את ברייתו שלום. ידוע שבעולם הזה לא מקבלים שכר על מצוות ה'. אם כן מדוע שונה פינחס שזכה לברכה מיוחדת? מבאר המגיד מדובנא על פי משל: נער אחד היה משרת בביתו של עשיר אחד, והיה אוכל אצלו בתמורה לעבודתו. והיה היום באמצע סעודת פורים. וכולם מסובים בשמחה על השולחן הערוך בכל טוב. הגיע סוחר וביקש לקנות סחורה מחנותו של העשיר. כמובן העשיר דחה את הסוחר שיבוא למחרת. שוב מחר ואתן לך כל אשר תחפוץ. שמע הנער את שיחם ואמר לעשיר אני ארוץ ואפתח לו את החנות ואתן לו את מבוקשו. שאל העשיר: באמצע הסעודה? מה דחוף? ענה הנער: חבל על הסוחר, כהרף עין אלך ואשוב. אמר ועשה. למחרת היום שאל העשיר את הנער: כמה מניע לך בעבור עבודתך אצלי כל השנים? התפלא הנער והשיב: הלא סיכמנו שבעד עבודתי אוכל על שולחנך. אמר העשיר: אכן כן, כך סיכמנו בתחילה, כי חשבתי שחביבה עליך אכילתך תמורת משכורתך. אולם כעת ראיתי שהאוכל אינו כה חשוב לך, אלא רצונך לעזור לי ולהשיב עמי, עד שעזבת את הסעודה. אם כן מן הראוי שתקבל משכורת של ממש. והנמשל אומר המגיד מדובנא: מה האדם יכול להשיב לבורא העולם על כל תגמוליו שעושה עמו כל רגע מימי חייו. כמובן אין בכוחו לגמול טובה להקב"ה על חסדיו המרובים. ואפילו שאדם שומר תורה ומקיים כל מצוותיה כראוי, הרי מקבל את חייו במתנה שאין גדולה הימנה. בפרט אם הבריאות והעושר על מתכותו. אולם פינחס סיכן את חייו וחרף נפשו למות על קדושת ה'. אם כן גילה שחייו לא נחשבים למאומה כדי לקדש את ה'. לכך אמר הקב"ה בדין הוא שיטל שכרו, שכר אחר ממה שיקבל על מצוותיו. (לבוש יוסף)

ובני קרח לא מתו: כתב ה"בן איש חי": כתבו המפרשים, כי הכתוב בא לרמוז שאף על פי שקרח נאבד מן העולם, עם כל זה "בני קרח", הלא הם 'תלמידיו' ההולכים בדרכו, "לא מתו". שבכל דור ודור ימצאו בעלי מחלוקת, והם נקראים "בני קרח", כי הוא כרה בור זה של מחלוקת. (שנים מקרא)

ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו: "איש אשר רוח בו" - מוכן לקבל אור פני מלך חיים" (ספורנו) היה רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר אומר: כאן מגלה הקב"ה למשה את כוחו הגדול של יהושע, שהוא בזה שיש לו שאיפה ותשוקה לקבל, ובכך הוא מתייחד מכולם, כשיש לו את הכלים החשובים ביותר להצלחה, והם השאיפה והתשוקה והצימאון. היה רגיל בפיו של רבי חיים: "האדם יכול להגיע להיכן שהוא חושב שהוא יכול להגיע, כוחותיו הם הרבה מעבר לכוחותיו הטבעיים, הכל תלוי ברצונו ובייחוד ליבו, ואם יתבונן תמיד בצורך הגדול לעלות בתורה לעשות רצון אבינו שבשמים, יתנוצצו בנפשו רשפי כוח וגבורה לאין שיעור ויגביר חיילים לתורה, מעלה לרום ומטה לעומק, כמאמרם ז"ל (מגילה ו): יעקת ומצאת תאמין". (לחנת עלין)

על הקנאי הגדול לוחם מלחמת ה' רבי עמרם בלוי זצ"ל שמסר גופו ונפשו למען קודשי ישראל וקדושת השבת. מספרים שפעם אחת כאשר שהה בבית הכנסת לבדו במרצאי שבת נכנס הגבאי וראה כי על הרצפה יש לבלדך נוראי בשל שיירי מאכלים מסעודת מלוה מלכה שנערכה שם קודם לכן על ידי מספר אנשים היות שראה את רבי עמרם לבד בבית הכנסת סבור היה לתומו שרבי עמרם הוא זה שערך את הסעודה ולא דאג לנקיון הוא החל לצעוק עליו ולהזכירו על כך אך רבי עמרם אינו מגיב הוא לא הסתפק בזה אלא העמיד פנים כמקבל את התוכחה וניקה את הרצפה מפליא הדבר לראות שאותו רבי עמרם שנודע באישיותו החזקה בתקיפותו ובאומץ רוחו הנדיב לעמוד נגד מהרסי היהדות הרי כאן התנהג כשפל בדרך נדיר ביותר לדאבוננו אצל אנשים אחרים המצב הוא הפוך אוי לו למי שיעין לפגוע מעט בכבודם תיכף הם יסתערו עליו בשצף קצף באלימות מילולית נוראה לעומת זאת כאשר פוגעים בכבודו של הקב"ה הם מגיבים אהבת ישראל צריך לנהוג בדרכי נועם אוי לו לאותו מסכן שיפנה אליהם בתמימותו ויבקש שיגינו עליו מפני אחד מידידיהם שמציק לו תיכף הם יתקיפו אותו אוי איך מתבייש לדבר לשה"ר על אדם כה נחמדו וכך אמר האדמו"ר מצאנז זצ"ל שיש הרגילים תמיד לצטט את מאמר חז"ל ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא דהיינו שאין לשנוא את אחינו התועים אבל לא שמים לב שישראל שלא חטא הוא ודאי ישראל ואף אותו צריך לכבד. (תורת הלשון)

סיפר ר' שלמה פולאק, שפעם שאל אחד לרבי מסאטמר, למה הוא מדבר סרה על בני ישראל שאינם כהונג, ואינו מתנהג כתלמידי הבעש"ט הראשונים שהיו מלמדים זכות על ישראל כרבי לוי יצחק מברדישוב ז"ע כמו המעשה שפעם ראה איש אחד שהיה מושח את אופני מרכבתו באמצע תפלת מנחה, ונשא עיניו למרום ואמר: רבונו של עולם, הבט נא וראה איזה עם קדוש יש לך, שאפילו באמצע משיחת האופנים הם מתפללים. והשיב לו הרבי מסאטמאר: האם אתה חושב שהרבי מברדישוב אמר לאותו העלון "יפה עשית שמשחת הגלגלים באמצע התפילה, וכן תמשיך בדרך זו!" חס ושלום! הלא יש חיוב של "הוכח תוכיח", ואין מחזיקין ידי עוברי עברה. אלא שרק להקב"ה אמר כן, להמליץ יושר על בני ישראל. וסיים לאמר: כן גם אנכי מתנהג. כשאני מדבר אל הקב"ה, אני מליץ יושר על כלל ישראל, אבל לבני ישראל אני מוכיח שיתקנו ארחותיהם, ולפעמים גם בדברים כדברונת... (נשמי ברכה)

סיפור מההפטרה

ועל הכל...

"פרפראות"

סיפר ר' הערשל גולדשטיין, שלהרב מפוניבז' רבי יוסף כנהמן זצ"ל היתה רק כליה אחת שפעלה כראוי. פעם שאלוהו אחד מידידיו: אם בכליה אחת עשיתם כל כך הרבה, מה הייתם יכולים לעשות, אילו היו לכם שני כליות? השיב לו הרב מפוניבז' בשנית: אם היו לי שתי כליות בריאות וטובות, לא היה כל כך טוב, שהרי אמרו חז"ל (ברכות סא.) כליות יועצות, ואם כן כליה אחת היתה אומרת כך והכליה השנית היתה אומרת אחרת, וממילא היו לי כמה ספיקות בלבי אם לעשות או לא. אבל כעת אין לי שום ספיקות, אני יודע בודאי שהגני צריך לעשות ולפעול יותר ויותר! (נשמע ברכה)

"ענין של טעם"

טעם למה ביום חול אומרים בתפילת ערבית "ושמור צאתנו ובואנו" ובשבת בתפילת ערבית אומרים "ופרוש עלינו.... לפי כשחוקב"ה רואה את ישראל שמשמרים את השבת הוא משמר אותם לפיכך אין אנו צריכים לומר "ושמור", שהרי הוא משמר אותנו אבל ביום חול צריכים שימור לכך אומרים "ושמור וכו'". (שערי טעמי המצוות)

"מפי כתבם"

דעו נא יקירי, כי כמעט כל העולם הוא לנגדכם, לא לבד שונאינו ומגרינו מבחוץ כי גם בשורותינו פנימה יש לנו שונאים רבים האורבים לנפש החיונית של עמנו, להמית אותו במיתת טמיעת ההתבוללות. עליכם להתאזר עוז להילחם נגד כל שונאינו מבית ומחוץ עד ניצחון. כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. אל לכם לברוח מתוך המערכה. גם אל הצעירים בעלי עסק אקרא ואל הבחורים ארים קולי בקול בכי ובקשה, אל לכם לבלות את שעויתכם הפנויות בדברים אשר לא תשיגו מהם שום חכמה ומדע, בדברי הבל ושטות אשר לא ירימו את רוחכם למעלה אל על. בלו נא עתותיכם הפנויות בדברי חכמה ומדע אשר ירימו את רוחכם וינשאו אתכם מעלה מעלה. המה רק המה יתנו לכם משרה בחיים, ורק על ידם תמצאו חפץ בחייתם על האדמה, הם ימתיקו לכם את החיים, ורק על ידם תדעו שאתם נוצרים למטרה רמה ונישאה אשר בשבילה נברא העולם, להרבות כבוד ר' וכבוד התורה, וזה כל חלקנו בחיים, וזולת זה מה לאנוש עלי ארץ. כמה נוכל להמתיק את חיינו, האם לעבוד ולאכול נולדנו? אנחנו עובדים כדי שיהיה לנו מה לאכול, ואנחנו אוכלים כדי שיהיה לנו כוח לעבוד. משל לאיש אחד ששאל לחברו "על מה נחוץ לנו השמש, הלא אינו עושה מאומה", ענהו חברו "יומי ילך עם הקופסא בבית המדרש לאסוף כסף, אם לא השמש?" וכאשר שאלו עוד למה נחוצה לנו הקופסא? ענהו: "במה נשלם לשמש אם לא בכסף הקופסא?", וכאשר שאלו עוד "אם כן, לא נחוץ לנו לא השמש ולא הקופסא" לא היה לו עוד מה להשיב כמובן. הנמשל מובן מאליו, אם לא נשתדל להשיג משרה גבוהה ורמה בחיים, בשל מה כל החיים שלנו? המטרה שלנו בחיים היא רק התורה הקדושה, וזאת היא משרתנו בחיים ולכך נוצרנו. וכל מה שנשתדל יותר להשיג את המטרה הזאת, יהיו החיים שווים ובריאים לנו יותר. התאספו נא כולכם בשעותיכם הפנויות להשיג המטרה הנעלה הזאת, ואיש לרעהו יאמר חזק, ואז תהיו כולכם שמחים בחלקכם הטוב, ותהיו מאושרים כחיים וד' יהיה בעזרכם. (רבי דניאל זליג זקש זצ"ל - חמרת דניאל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שאדם ישמע ברכה, ואסור לו לענות אמן, אף שיש באפשרותו לענות אמן (שאינו נמצא באמצע ברכה וכדומה, שאין באפשרותו לענות)?
תשובה: המברך ברכה שאינה צריכה, אסור לענות אחריו אמן. (רמב"ם ברכות א טו וש"ע רטו)

ויאמר קנא קנאתי לה' אלוכי צבאות כי עזבו ברייתך בני ישראל: עובדות רבות של מסירת נפש במדרגה נעלה אפשר לספר האיך ישראל קדושים מסרו נפשם על קיום מצוה ברית מילה. אחד העובדות קרה בשנות הזעם במלחמת עולם השנייה אשר טובם של כלל ישראל נהרגו ונעקדו על קדושת שמו הגדול והנורא, ע"י הנאצים הארורים ימ"ש וזכרם, והרבה מסרו נפשם על קיום המצוות. בימות הקיץ שנת תשי"ד, מיהרו הנאצים הארורים לאסוף את שארית יהודי הונגריה אל תוך קרונות משא שנשלחו לאוישוויץ להשמדה. אולם ארבעה מהקרונות נשלחו לעיר ווינה למחנה שטראסהאף, ושם נאלצו היהודים לעבוד ולמשא בעבודת הפרך ברעב ובצמא. בין היהודים שהובלו לווינה היתה גם הרבנית לאה מייסר, אשת ר' יצחק זאב ובת ר' דוד פעטעני (בעמח"ס מהרש"א הארוך). מתוך שהיתה בקיאה בשפות רבות, מינו אותה לעבוד במשרד. בחודש תשרי ילדה בן. כיומים אחרי הלידה נגשה לראש היודנראט (מועצת היהודים) הרופא טובמאן (יהודי מהמחנה החדשים) ואמרה לו, "אנא בקש ממנהל המחנה שירשני למול את בני הנולד ליי". ענה הרופא בתמהון, "מה", וכי את מצפה שעמלק יתן לך רשות לעשות ברית, הם כבר שאלו מתי את חוות לעבודה. לא כדאי לך שאזכיר את שמך לפנייהם. מוטב שתתחבאי עם בנך למען תפטרי מעבודה כל זמן שאינם נזכרים בך". "אבל די". טובמאן, אמרה הרבנית. "ילד יהודי חייב להמול ביום השמיני. כך כתוב בתורה. כשצוה השי"ת על מצות מילה, לא פטר ממצוה זו את היהודים אשר במחנה עבודה בווינה. אני חייבת לבקש רשות ולנסות לקיים את המצוה. לפיכך, אם לא תדבר אל מנהל המחנה, אדברה אני עמו". כשמוע הרופא את דבריה היוצאים מן הלב, לא היה יכול לסרב לה. למחרת בא הרופא אל הרבנית ואמר לה בשמחה, "לא יאומן כי יסופר! דברתי עם המנהל בעצמו, ואמנם נתן לך רשות למול את בנך, פלא הדבר". אמרה הרבנית, "טוב, עכשיו אני צריכה לחפש מוהל". ענה הרופא, "אני אמול אותו. הלא רופא אני". עמדה הרבנית נבוכה, כי אף שהרופא לא היה מומר גמור הפסול למול, מכל מקום חשבה האם ימול כדיון, לכן החליטה בדעתה לבלתי למסור בנה לרופא למול. ואמרה, "אולי מוטב שלא לקיים כעת את הברית. הלא הילד נראה חלוש מאד". תמה הרופא, "מה, וכי אחרי שהרשע בעצמו הסכים לדבר, תדחי את מועד הברית". גמגמה ואמרה, "אניד את האמת, למוהל מן היהודים החרדים אני צריכה". כמובן שחיפוש אחר מוהל ירא שמים שימול את התינוק כרת וכהלכה עם כל פרטיה ודקדוקיה היה כרוך בפיקוח נפש ממש הן בעדה והן בעד בנה, ואעפ"כ לא ויתרה אפילו כחוט השערה על קיום המצוה כמקובל לנו מדרור דור. והרהר הרופא רגע, ואחרי כן אמר, "טוב. אחפש מוהל חרדי במחנה". פשפש ולא מצא. אולם למחרתו חזר אל הרבנית כולו משתומם ואמר לה, "שמעי נא ענין פלא. אתמול הגיע קרון נוסף עם יהודים, ובתוכם נפגשתי ביהודי בעל צורה שהציג את עצמו לפני רב שוחט ומוהל. ספרתי לו שאשה אחת במחנה מחפשת מוהל למול את בנה. הוא ענה לי שאין לו סכין למילה, כי טרם עזב את ביתו לקח עמו רק סכין לשחיטה, ולא סכין של מילה. כאשר פתח את תרמילו חוורו פניו. בראותו שטעה ובמקום סכין השחיטה לקח את הסכין למילה" קרא הרב ואמר, מן השמים הוזמן לי לקחת את של המילה במקום השחיטה ומה' יצא הדבר." "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו". הרבנית הכניסה את בנה לבריתו של אאע"ה בזמנו. ולא עוד, אלא זכתה וזיכתה את הרבים, כי כאשר נתפרסם שמנהל המחנה נתן רשיון לקיים ברית מילה, נמנו וגמרו עוד שמונה ועשרים הורים למול את בניהם שנולדו במשך הזמן אשר לא נימולו עד כה מיראת הנרמנים ימ"ש. (ברית כרותה לשפתיים).

מפתחמי אורייתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

שאלת חכם חצי תשובה. (רמב"ן)

ישנם הרבה נותני עיצה לאחרים, ומעט לעצמם. (חזון נחום)

אל תטריד לבן על האבוד ממך, אך תשמור מה שנשאר בידך. (כתר חוכמה)